

Friis Arne Petersens tale ved SSWs nytårsreception d. 29.01.16

Først og fremmest mange tak for invitationen her til SSWs traditionsrige nytårsreception. Det glæder mig meget at få lejlighed til at præsentere mig selv og fortælle lidt om mine indtryk fra de hidtidige besøg her i grænselandet. Selv er jeg født langt fra den dansk-tyske grænse, nemlig i Danmarks nordligste by Skagen. I store dele af mit liv har jeg dog været orienteret mod syd – der er ingen anden vej ud af Skagen end mod syd, og når man kører mod syd kommer man automatisk imod Europa og herunder selvfølgelig den store motor i europæisk integration, Tyskland. Det har ikke mindst været tilfældet i min tid som direktør for det danske udenrigsministerium, hvor jeg også var stedfortræder for udenrigsministeren i Rådet for Den Europæiske Union fra 1997-2005.

Som ung ministersekretær for udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen oplevede jeg på tæt hold, hvor vigtigt vores forhold til Tysklands daværende udenrigsminister Hans Dietrich Genscher var.

De efterfølgende ti år har jeg tilbragt uden for Europa. Først som dansk ambassadør i USA fra 2005 – 2010 og efterfølgende som ambassadør i Kina fra 2010 - 2015. Det har for mig været en fornøjelse at kunne pleje danske interesser i to af de både politisk og økonomisk set vigtigste lande uden for Europa. Også fordi det er USA og Kina, som EU skal sikre det tætte og gode samarbejde med, for at udvikle en mere stabil og fredelig verden. Jeg er glad for nu at være tilbage i Europa, og for nu at kunne repræsentere Danmark i vores på mange måder vigtigste naboland, Tyskland. Både politisk, økonomisk og kulturelt hører Tyskland til Danmarks vigtigste partnerlande. Og samtidigt har Tyskland i endnu højere grad end tidligere fået en nøgleposition i forhold til løsningen af de store politiske udfordringer, som Europa i de seneste år har stået overfor. Men inden jeg vender tilbage til de store aktuelle udfordringer, vil jeg

gerne fortælle lidt om mine indtryk fra et område, som vi plejer uanset hvilke kriser, der aktuelt præger den politiske dagsorden; nemlig forholdet til mindretallet.

Jeg har i den relativt korte tid, jeg har været her, haft fornøjelsen af flere besøg i grænseregionen: Allerede som nyligt tiltrådt ambassadør havde jeg i september lejlighed til sammen med udenrigsminister Kristian Jensen at deltage i den vigtige vindmøllemesse her i Husum. Et område, hvor både Danmark og Tyskland som bekendt viser vejen ind i en bæredygtig fremtid med vores allerede høje andele af grøn energi. To uger senere ledsagede jeg sammen med generalkonsul Henrik Becker-Christensen hendes kongelige højhed prinsesse Benedikte under et besøg på A.P. Møller Skolen. Og kun få dage senere havde jeg lejlighed til at vende tilbage til Kiel i forbindelse med 45 års jubilæet for det tysk-danske selskab (deutsch-dänische Gesellschaft Kiel).

Fælles for de indtryk, som jeg har fået under mine besøg i grænselandet er heldigvis, at mindretallet og mindretallets institutioner lever i bedste velgående. Og det er ikke mindst SSW et godt eksempel på. Det er blevet sagt før, men jeg mener ikke, at man kan overbetone, hvor værdifuldt det er, og hvor stolte vi kan være af, at have en grænseregion, hvor mindretallene kan leve i fred og fordragelighed på begge sider af grænsen. Det er ikke nogen selvfølge ret mange steder i verden. Og mindretallene virker på mange måder som katalysatorer for det det gensidige frugtbare samarbejde på tværs af grænsen. I udlever som mindretal det, som vi på ambassaden nogle gange i mere abstrakte termer arbejder for - nemlig at vi på tværs af grænsen får mest muligt ud af vores gensidige venskab.

Dette er som nævnt ikke nogen selvfølge og i disse tider, hvor flygtningekrisen indebærer, at grænseregioner forskellige steder i Europa er blevet centrum for Europas store aktuelle udfordring, er det blevet desto mere vigtigt, at vi holder

os for øje, hvad vi politisk, kulturelt og økonomisk har formået siden ”Stunde null” i 1945. Det store europæiske fredsprojekt er på den ene side et udtryk for visionære politikeres arbejde med at skabe rammebetingelser for et Europa karakteriseret ved fred, stabilitet og velstand. Men disse rammebetingelser viser først deres værd, i det omfang de udleveres af befolkningerne i de enkelte lande. Og her fungerer grænseregionerne på mange måder som en lakmestest for, hvor langt vi er nået.

Flygtningekrisen er om muligt den største udfordring, som Europa har stået overfor i nyere tid, og konsekvenserne mærkes ikke mindst i grænseregionerne. Det er forståeligt, at man ser med bekymring på en udvikling, der i værste fald kunne indebære, at mange af de fremskridt vi har opnået med Schengensamarbejdet og det indre marked, bliver bragt i fare. Men lad mig i den sammenhæng med al tydelighed slå fast, at den danske regering er uindskrænket fortalende for Schengen og fuldt ud bevidst om vigtigheden af de åbne indre grænser i Europa - også i forhold til den bedst mulige udnyttelse af det indre marked og den fri bevægelighed. Regeringen er fuldt ud enig med Tyskland i, at det først og fremmest gælder om at beskytte Europas ydre grænser.

Og jeg vil også godt benytte lejligheden til kort at gøre opmærksom på, at medierne - også her i grænselandet - desværre ikke altid bidrager til at nuancere billedet. På ambassaden har vi i samarbejde med Generalkonsulatet i Flensborg og generalkonsul Henrik Becker naturligvis fulgt med i mediernes dækning af de seneste danske politiske tiltag rettet mod at begrænse flygtningestrømmen. Og jeg kan desværre ikke se mig helt fri for at konstatere, at visse tiltag efter min bedste overbevisning har fået en uforholdsmæssig hård medfart i tyske og herunder også nordtyske medier, selvom de ikke adskiller sig nævneværdigt fra tysk praksis. Lad mig i den sammenhæng kort nævne to områder, som er blevet kritiseret ganske kraftigt.

Det første er det meget omdiskuterede forslag om, at flygtninge, som selv råder over midler, er forpligtet til at medfinansiere deres ophold. Dette er en grundlæggende præmis i dansk sociallovgivning, som gælder for alle. Og i store træk på samme måde, som det også er tilfældet her i Tyskland. Det nye tiltag, som indebærer, at politiet kan tilbageholde kontanter eller værdigenstande, afskaller sig altså ikke fra denne grundlæggende præmis. Og også her er der jo tale om en praksis, som også er i harmoni med den tyske sociallovgivning, og som der gøres brug af i adskillige medlemsstater.

Det andet emne, som jeg kort vil nævne, er den danske beslutning om styrket grænsekontrol, som vel at mærke er tidsbegrænset og stikprøvemæssig. Også her er der tale om et tiltag, som jeg ikke synes er blevet lige fair behandlet i alle medier. Tyskland har som i ved også selv indført styrket grænsekontrol og den danske beslutning er som bekendt en konsekvens af, at vores nordiske nabolande til dels har indført strengere former for grænsekontrol. Lad mig også i den sammenhæng kort nævne, at statssekretær Ole Schröder fra Forbundsindenrigsministeriet har betonet, at den styrkede danske kontrol forløber uden særlige komplikationer. Også Statssekretær Ferlemann har for nyligt understreget, at den danske og svenske grænsekontrol ikke udgør en nævneværdig forhindring for tyske speditører.

Der er ingen tvivl om, at det ville være et kæmpe tab for Europa, hvis Schengen-samarbejdet skulle mislykkes. Jeg er dog overbevist om, at vi sammen kan håndtere den fælles udfordring. Som den danske udenrigsminister Kristian Jensen for få dage siden betonedede i Bryssel, så står vi over for en europæisk krise, som kun kan løses i europæisk fællesskab. Og som det har været tilfældet i de mange års positive udvikling i grænseregionen, så er det ikke mindst mindretallene, som har bidraget til, at vi kontinuerligt har kunnet udbygge samarbejdet og overvinde kriser. Det er jeg også overbevist om, at vi vil kunne gøre i denne sammenhæng.

